

Projekt badawczy „**Inicjatywa "Pasa i Szlaku" w państwach rozwijających się: Chińska Republika Ludowa jako podmiot multilateralny i normatywny**” jest odpowiedzią na szeroko zakrojone dyskusje na temat rosnącej roli Chin w stosunkach międzynarodowych. Po objęciu władzy przez Xi Jinpinga (2012) widoczna jest bardziej asertywna polityka zagraniczna, promująca „chiński model” w państwach rozwijających się.

W pierwszej części projekt podejmuje problematykę dotyczącą percepcji państw rozwijających się w chińskiej polityce zagranicznej. Bazując na analizie sfery deklaratywnej w formatach ASEAN+1, (10+1), 17+1 (format współpracy z Europą Środkową i Wschodnią), Forum Współpracy Chin-Afryka oraz Forum Chin-Ameryka Łacińska i Karaiby, projekt przedstawia mechanizmy multilateralne i normatywne w szerszym kontekście współpracy wielostronnej. Bazując na teoretycznym dorobku badaczy stosunków międzynarodowych m.in. Roberta Keohane’a, Johna Ruggie czy Edwarda Haliżaka, zespół badawczy weryfikuje i ustala cechy charakterystyczne w relacjach z państwami globalnego południa. Ponadto wskazuje się na wagę teorii stosunków międzynarodowych wskazujących na istotę relacji interpersonalnych (relational theory) prezentowanych przez Qin Yaqinga i Emilianą Kavalskiego. W tym kontekście analizowany jest normatywny wymiar multilateralizmu chińskiego w oparciu o promowanie przez Pekin „modelu chińskiego”, znanego również jako „konsensus pekiński”.

W drugiej części projektu, bazującej na analizie wybranych studiów przypadków, podjęta zostaje analiza działania Chin w wybranych państwach, wyżej wskazanych formatów. W przypadku Azji Południowo-Wschodniej są to dwa państwa: Mjanma oraz Tajlandia, w przypadku Europy Środkowej i Wschodniej to Polska i Serbia, w przypadku Afryki to Kenia i Afryka Południowa a Ameryki Łacińskiej Brazylia i Chile. Wskazane studia przypadków zostały wyróżnione na podstawie cech wspólnych: udziału w forum Pasa i Szlaku (2017, 2019), podpisanego MoU z Chinami w zakresie współpracy w ramach Pasa i Szlaku, uczestnictwa w quasi oficjalnych formatach współpracy, indeksowanie na Fragile State Index (dwa skrajne państwa ze wskazanych formatów, o ile jest możliwość przeprowadzenia badania) oraz rodzaju relacji ze Stanami Zjednoczonymi.

Główną osią rozważań jest testowanie hipotez badawczych: 1. wraz z prowadzeniem przez Chiny globalnej polityki występuje konieczność ochrony własnych interesów, co realizowane jest w ramach nieformalnych formatów współpracy z państwami rozwijającymi się, w oparciu o kontestację świata liberalnego oraz tworzeniu wspólnej pokolonialnej lub posocjalistycznej pamięci, 2. w działaniach wobec czterech wskazanych formatów w Azji Południowo-Wschodniej, Europie Środkowej i Wschodniej, Afryce i Ameryce Łacińskiej Chiny nie rozróżniają specyfiki danych regionów, prowadząc politykę schematyczną, opartą na jednym wzorcu relacji z państwami rozwijającymi się, 3. relacje w formatach wielostronnych takich jak np. 17+1 służą tylko rozwijaniu i rozbudowie współpracy bilateralnej, nie niosąc za sobą podstaw do współpracy multilateralnej, w rozumieniu zachodnich koncepcji multilateralizmu, 4. relacje z wybranymi państwami opierają się na tym samym schemacie działania: udzielaniu kredytów i pożyczek (pułapka zadłużenia), docieraniu do elit politycznych i działania w oparciu o personalne relacje (*guanxi*) i tworzeniu platformę do zmian normatywnych w państwach rozwijających się.

Badania w projekcie oparte są na metodologii badań jakościowych, w tym przede wszystkim na analizie tekstów, analizie dyskursu, wywiadach pogłębionych oraz na analizie mediów w wybranych państwach w oparciu o CAQDAS software. Na szczególną uwagę zasługują planowane wizyty studyjne w wybranych państwach oraz wywiady pogłębione z elitami politycznymi i gospodarczymi, dziennikarzami oraz przedstawicielami placówek dyplomatycznych Chin i państw trzecich, w tym ze szczególnym uwzględnieniem ambasad amerykańskich.

Wyniki prowadzonych badań zostaną opublikowane w czasopiśmie o zasięgu międzynarodowym oraz innych międzynarodowych wydawnictwach. Ponadto planowane jest udostępnienie wyników badań w czasie specjalnych seminariów w Pekinie, Waszyngtonie, Madrycie, Łodzi oraz Ministerstwie Spraw Zagranicznych RP. Całość projektu stanowi istotny element w globalnej roli Chin w tym jako podmiotu normatywnego, który przez prowadzone działania multilateralne próbuje promować własne normy i wartości, oparte na kulturze chińskiej oraz systemie polityczno-gospodarczym określanym jako „chiński model”.